

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Інститут філології

Кафедра зарубіжної літератури

**Притчевість у повістях Дж.Д. Селінджера «Над прірвою у житті» та
А. Гавальди «35 кіло надії»**

Кваліфікаційна робота

освітнього ступеня «бакалавр»

студентки IV курсу

спеціальності

«Зарубіжна література та англійська мова:

теорія і методика навчання»

Жмурко Карини Юріївни

галузь 01 – Середня освіта / Педагогіка

спеціальність – 014.02 Середня освіта

Науковий керівник:

к. філол. н., доц. Кабкова О.В.

Рецензент:

к. філол. н., доц. Кобчінська О.І.

Допущено до захисту

Протокол засідання кафедри № ____ від _____

Завідувач кафедри _____ проф. Мірошніченко Лілія Ярославівна

Київ — 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ЕВОЛЮЦІЯ ЖАНРУ ПРИТЧІ	6
1.1. Виникнення жанру притчі.....	6
1.2. Ознаки притчі як літературного жанру.....	10
1.3. Структурно - композиційні особливості притчі.....	13
1.4. Трансформації та інтерпретації жанру.....	15
1.5. Життєдіяльність притчі у французькій та американській літературах.....	18
Висновки до першого розділу	22
РОЗДІЛ 2. ОЗНАКИ ПРИТЧЕВОСТІ У ПОВІСТЯХ ДЖ.Д. СЕЛІНДЖЕРА «НАД ПРІРВОЮ У ЖИТТІ» ТА А. ГАВАЛЬДИ «35 КІЛО НАДІЇ»	23
2.1. Моральний експеримент.....	23
2.2. Біблійна символіка та міфологізм.....	27
2.3. Ускладнений часопростір.....	37
Висновки до другого розділу	40
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА УРОКУ НА ТЕМУ: «ПРИТЧЕВІСТЬ У ПОВІСТІ А.ГАВАЛЬДИ « 35 КІЛО НАДІЇ»	41
3.1. Методичні рекомендації до проведення уроку позакласного читання.....	41
3.2. План-конспект уроку.....	43
Висновки до третього розділу	49
ВИСНОВКИ	50

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....53

АВСТРАКТ.....59

ВСТУП

Актуальність роботи зумовлена недостатньою вивченістю такої якості художнього твору як притчевість у повістях «Над прірвою у житі» та «35 кіло надії». Ми пропонуємо - через дослідження у повістях ознак притчевості - виявити багатоваріантне трактування змісту творів. Йдеться про такі ознаки: моральний експеримент, біблійна символіка та міфологізм, ускладнений часопростір.

Предметом дослідження стають ознаки притчевості у повістях Дж.Д.Селінджера та А.Гавальди, а також особливості їхньої реалізації у текстах.

Об'єкт дослідження – повість Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житі», яка одразу завоювала прихильність серед читачів та потрапила у рейтинг найкращих бестселерів, де зайняла першу сходинку. Твір став популярним серед молоді, особливо позначився на культурі другої половини 20-го століття. Ім'я протагоніста Голдена Колфілда виявилось суттєвим для багатьох молодих людей, схильних до бунту - від неформалів «розбитого покоління» до організаторів новітніх кардинальних молодіжних рухів. Юнаки і дівчата розуміли цю книгу під своїм кутом зору, визнаючи у ній усі припустимі рівні світорозуміння — від спростування усталених спільнотою законів та принципів до схвалення гуманістичних стандартів, які полягають в утвердженні норм людяності в суспільстві та паритетного становища особистості як матеріально-духовної істоти стосовно оточення. Повість, над якою письменник, як запевняють критики, працював під час війни, стала символом епохи та принесла Дж.Д.Селінджеру світову славу. Крім того, твір знаходиться на 15-му місці у рейтингу серед найкращих книг усіх часів журналу Newsweek. Автор надав перевагу найбільш проникливій формі – роману-сповіді як способу подолання посттравматичних розладів. Повість Анни Гавальди «35 кіло надії», написана у 2002 році, почасти продовжує роздуми американського письменника про турботи і випробування підлітка, але вже іншого національного обширу – французького. Перекладена більш,

ніж десятьма мовами, швидко набула популярності не лише у Франції, але й в країнах Європи. Це поетична притча про вибір шляху в житті, про силу любові і відданості.

Метою роботи стає дослідження у повістях Дж.Д.Селінджера та А.Гавальди такої якості художнього твору як притчевість.

У зв'язку з цим перед нами стоять такі **завдання**:

1. Розглянути поняття притчі, її особливості та сучасні трансформації, подати обрис еволюції жанру притчі.
2. Дослідити ознаки притчевості в обраних для вивчення текстах.
3. Запропонувати шляхи презентації одного із текстів на уроках позакласного читання.
4. Розробити план-конспект уроку.

Методологічну основу роботи складають праці таких зарубіжних дослідників як Аліса Соломон, Джоанна Яромін, Ен Шейбані, Жан-Ремі Лапер, Марк Воллакотт, Тайлер Волворт, Тейдзі Ічіко, а також дослідження вітчизняних науковців Бондаренко Г.Ф., Галича О.А., Каспрука А.А., Клим'юк Ю.І., Міснік Ю.Ю., Тараненко Л.І. Плідними для нашого дослідження стали ідеї Тайлер Волворта та Жан-Ремі Лапера щодо структури та функцій притчі; напрацювання Клим'юк Ю.І. та Каспрука А.А. щодо прикладів книг притчового характеру; матеріали Галича О.А. щодо виникнення притчі та її ознак.

Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, висновку, списку використаних джерел та abstract.

РОЗДІЛ 1. ЕВОЛЮЦІЯ ЖАНРУ ПРИТЧІ

1.1. Виникнення жанру притчі

Притчі відносяться до стародавніх жанрів, які зазнали низку змін та перетворень, однак існують дотепер [18]. Наведемо словникове визначення даного терміну: «Притча – це стисла, дидактична історія, що містить релігійне або моральне повчання» [41]. С. Аверінцев вважає, що цей жанр утворився в епоху Старого й Нового Завітів та вирізняється дещо прихованим змістом та широтою узагальнень [26]. Притча еволюціонувала від висловлювань великих мудреців до притчових творів епохи модерну і постмодерну. Досі притчі не перестають дивувати простою елегантністю і красою сюжету [32].

На думку деяких дослідників жанр притчі зароджується у фольклорі та походить від так званого аполога (казки про тварин) [6, с.281]. О. Потебня у праці «Із лекцій з теорії словесності» стверджував, що в давньослов'янському варіанті її можна назвати байкою. Протягом певного історичного періоду і притча, і байка вважалися близькими за значеннями. Скажімо, поет О. Сумароков використав для збірки своїх байок назву «Притчі» [7, с. 19].

Притча як невелике оповідання дидактичного характеру фігурувала в апокрифах, в староруських збірниках XII—XVII століття - «Пчола», «Златая цепь», «Златоуст», «Ізмарагд», а також в повісті про Варлаама та Йоасафа тощо. Притчі можна помітити в напучуваннях Кирила Туровського та у працях Симеона Полоцького і Лазаря Барановича [12]. Видатними книгами з притчовим характером, які мали значний вплив на внутрішній світ людства, а також на процвітання фольклору, вважаються індійська збірка «Панчатантра», її арабо-іранська переробка «Каліла і Дімна», Біблія, «Квітник духовний», давньохристиянські романи «Александрія», «Повість про Акира Премудрого», «Варлаам і Йоасаф» «Історія семи мудреців» тощо [19, с. 42].

Першими записаними приповідками рахуються давньоєврейські та ранньохристиянські. Старий Завіт зберіг відомі притчі царя Соломона [32]. Книга «Соломонові приповідки» змальовує певні батьківські настанови для сина, які стосуються різних етичних та повсякденних явищ. Вона зосереджується не на історичних подіях, а саме на міркуваннях людини про Бога [27]. Притчі Соломона – це мудрість, яку варто сприймати як доброзичливу вказівку щодо певних життєвих обставин. На відміну від притч Христа, які возвеличують небесне, духовне життя, притчі царя Соломона фокусуються на буденних, побутових справах суспільства [32]. Притча – це, безумовно, самобутній жанр біблійної літератури. Завдяки притчам, Ісус Христос, мав можливість передавати слухачам сенс Царства Божого, милосердя та спасіння [44].

Виняткову функцію в розвитку цього жанру відіграють євангельські приповідки. Вони призначені для розповсюдження та возвеличення ідей християнства. Притча виступає своєрідним містком, завдяки якому людина може «відчувати» Бога та пізнавати сенс буття. У євангельській притчі відбувається трансформація приземлених речей в духовні абстракції [32]. Ритори в давнину також використовували притчі, аби краще пояснити суть аргументу. Незважаючи на те, що зміст в них дещо прихований, основний урок, як правило, очевидний [42].

В добу античності фактично будь - яка розповідь осмислювалась як притча. Відповідно, притча не мала виразних жанрових границь. Інколи казка чи короткі вислови виступати в ролі цього жанру. В античній літературі більш поширеною була байка, як алегоричний жанр, що покликаний повчати. Однак приклади притч також є: одна із найбільш відомих античних притч - про батька та його синів - вперше зафіксована Езопом. Як правило, в літературі фіксується те, що становить найбільшу цінність і що слід берегти, тому в античній літературі тематикою притч є сімейні стосунки, любов до батьківщини (основний мотив: поодинокі складно і неефективно що-небудь

зробити). В античності відбувається зміщення акценту в притчевій тематиці з духовного життя на сімейну, громадянську. Це легко пояснити безперечним впливом екстралінгвістичних чинників на процеси в літературі [33].

Притча не зникає і в літературі Нового часу. Твори інших жанрів часто несуть в собі притчовий зміст. Поєднання всеохопного значення притчі з тим, що відбувається, підносить опис на філософський щабель. У Середньовіччі притча завжди проєктує свій зміст на життя героя, на конкретну подію, роблячи це з великою часткою філософії. Середньовіччя відроджує позитивне ставлення до духовності. Надалі жодна літературна епоха не буде так схожа на давньобіблійську за змістом і підтекстом своїх притч. Тож не випадково середньовічні автори беруть для основи притчі Завітів і Євангелій. Цей період розквіту дидактичної літератури максимально позбавлений прикрас, а дія, яка відбувається у творі, нагадує картину цієї ж епохи за своїми відмінними ознаками: схематичність, чіткість, тільки важливі і необхідні лінії [12]. У цей період притчовий дискурс був невід'ємною частиною християнської свідомості, так як вчення Христа з формальної точки зору особливо яскраво проявилось саме в притчах. Християнізація західного світу призвела до того, що стратегія притчі стала одним з методів пізнання. Шукати сакральне стали буквально у всьому. Будь-який знак міг стати алегорією, іносказанням, символом. Вплив дидактичної інтенції на стратегію притчового дискурсу призвів до створення текстів, жанрова приналежність яких, з точки зору сучасної системи жанрів, виглядає невиразною.

В епоху Відродження змінилися пріоритети художньої свідомості: від споглядання до дії, від закономірності до випадку, від божественного до людського. Збірки притч поступилися місцем збіркам новел. Цей процес новелізації полягав в асиміляції новелою сюжетів і елементів притч, анекдотів, легенд. Однак, якщо на дискурсивному рівні спостерігалось

домінування новели, то на рівні жанру в цей період притчі поступаються місцем байкам [23].

Як жанр, притча безпосередньо націлена на осягнення сенсу життя, який повинен черпатись з неї самої. Вона по-різному проявлялась в різні епохи історії. У 19-20 століттях це притчі-п'єси, притчі-розповіді, притчі-романи, вірші в прозі. Притча 20 століття перестала бути повчанням, вона стала узагальненим філософським роздумом, в якому читач бере участь на правах співавтора. У творах, що мають притчове начало, відсутній розвинутий сюжетний рух, зміст передається в основному через діалог героїв. Час і місце дії - неконкретні. Дія відбувається «одного разу», місце дії не вказано. Дійові особи - чоловік і мудрець. Притча несе в собі глибокий сенс, але пряме повчання відсутнє. Незважаючи на відмінності стилів та поглядів письменників, епохи, трактування жанру, твори мають такі особливості притчового характеру: алегорична форма; широта узагальнення; значимість вкладеної в притчу ідеї; відсутність змалювання характерів, вказівок на місце і час дій; гранична загостреність головної думки, виразність і експресивність мови; в більшості випадків - пряма автобіографічність, розповідь від першої особи; філософські роздуми над основними питаннями буття: життям і смертю, дружбою і любов'ю, правдою і брехнею; при вирішенні їх – глибокий контакт з читачем, чуйність і людяність; спостережливість, що дозволяє звичайну побутову деталь перетворювати в символи [36]. Письменників 20-го століття притча приваблювала, в першу чергу, своєю спрямованістю до людських витоків [12]. Одним з яскравих прикладів притчової манери письма є творчість класика англійської літератури У. Голдінга, автора сучасних притч, якого цікавлять проблеми співвідношення добра і зла [25]. На відміну від Б. Брехта, для якого притча була способом виховання, У. Голдінг розумів притчу як засіб прориву до істини, як елемент іншої, більш мудрої реальності, яку він створював у своїх романах і повістях. На думку Б. Брехта, притча здатна викликати ефект

відчуження. Розроблена драматургом теорія п'єс-притч (парабол) ґрунтувалася на властивості притчі розвінчувати ілюзії сучасних міфів [23].

М. А. Бологова вважає, що притча виходить за рамки словесності, тому в чистому вигляді притчу можна зустріти рідко. Це не означало розчинення притчі: її характеристики чітко простежувалися, однак трансформувались в іншу форму. У літературі 21-го століття, притча в чистому вигляді, в якому вона була на початковому етапі свого існування, в тому числі релігійному, практично не представлена [12].

На думку М. Ільницького за останній час притчовий жанр оновився, наприклад дидактична ідея стала ще більш прихованою, а сама історія характеризується напруженістю та широтою допустимих висновків [17].

Притча від самого початку видозмінювалась як незалежний жанровий компонент і як комплекс поетичних прийомів формування образів в інших жанрах. Використання у творах поезики притчі – притчевості – є наслідком можливості цього жанру відбиватися на сюжетно-композиційній системі інших творів [19, с. 42]. Притчевість - це своєрідна форма відображення дійсності, модель, інтелектуальна конструкція, яка може проявлятися в будь-якому жанрі: романі, повісті, оповіданні, п'єсі тощо. У таких творах яскраво виражена морально-філософська парадигма, акцентується увага на глобальних питаннях існування людини та серйозних проблемах суспільства. Притчевість обумовлює практично всі компоненти художнього тексту: фабулу з її прагненням до вічних тем і обов'язковим «другим планом»; сюжет з архетипно-образною системою, уповільненим епічним ритмом [14, с. 253].

1.2. Ознаки притчі як літературного жанру

Якщо говорити про сенс визначення притчі, то більшість наголошує на алегоричній формі та невеликих розмірах. Однак, не вистачає провідної прикмети, яка утворює основу поняття – маємо на увазі зміст, який часто залишають без уваги. Це є безпідставним, зважаючи на єдність форми та

змісту художніх творів. Крім того, в основі автентичного поняття «притча» зміст домінує над формою. Ісус Христос, насамперед, повчав, а вже потім – повідував. Таким чином, основою даного поняття є зміст притч Ісуса Христа, інакше кажучи, визначальною особливістю літературної притчі є взаємозв'язок людства та Бога [30, с.180]. Приміром, батько в притчі про блудного сина є втіленням Господа, а найменший син, який покинув родину заради іншого, цікавішого життя втілює безбожну людину, що через деякий час визнала свою провину. Існують притчі, в яких Бог уособлює Суддю, Володаря тощо, а образи природи відтворюють переконання Божого Царства. Також є низка оповідей без біблійної основи: вони реалізують ідеї на прикладах міжособистісних стосунків.

Зазвичай, притчі виявляють менший інтерес до розповіді історій, але більший до аналогії, яку вони проводять між конкретним випадком людської поведінки та людською поведінкою в цілому. Притча та байка сягають корінням з дописемних усних культур, і обидві слугують засобом передачі традиційної народної мудрості. Однак їх стилі відрізняються [43]. Притча вирізняється стислістю оповіді та іноді відсутністю розширеної сюжетної дії. Основою притчової оповіді є порівняння, насичене символікою. Притчі переважно зосереджені на викладі основної моральної істини або релігійного принципу для своєї аудиторії. У ньому беруть участь люди, які страждають від якоїсь моральної агонії і тому змушені приймати рішення, які зазвичай є неправильними, проте з плином часу дізнаються про наслідки своїх зlodіяннь. Натомість персонажі в байках варіюються від тварин, рослин, сил природи, міфічних персонажів до навіть неживих предметів. Однак усі вони наділяються людськими якостями. Притча завжди зберігає за собою відчуття досвіду минулого і ніколи не виставляє його напоказ відкрито. Урок, який дає байка, зазвичай стосується моральних цінностей і етики, в той час як притча крім морального уроку також фокусується на релігійному аспекті. До того ж, байки зазвичай засновані на фантазіях, в той час як притчі засновані

на реальних подіях. Притча зорієнтована на досягнення певних явищ з духовних позицій. Провідна думка передається через іносказання — змалювання одного явища за допомогою іншого. Тобто абстрактне поняття уособлює конкретний образ. У притчах майже відсутній опис пейзажів, а герої зазвичай позбавлені портретних характеристик. Система образів схиляє читачів до роздумів над сенсом буття, вірністю, любов'ю та взаємоповагою [39].

Притчевість та міфологізм є взаємозалежними у літературі. Міфологічні роздуми, як правило, всеосяжні. Міфологізм поєднує у собі гетерогенні елементи: різні вірування та поклоніння певним предметам чи явищам, релігійні ідеї та життєво-утилітарні поняття про оточення і місце індивіда в ньому. Для цього явища важливим є своєрідне розуміння особистості та світу. Взаємодія людини з довкіллям — вибір життєвого шляху, вирішення різних питань та проблем — відкриває можливість для широких висновків, що в свою чергу веде до притчової манери змалювання дійсності [19, с. 42].

Притчі виконують функцію викладання читачам уроків моралі чи релігії. Вони демонструють переваги поведінки в кодексі з моральною поведінкою релігії чи суспільства, яким вони служать. До того ж, притчі дозволяють іншим людям читати і розуміти моральні норми різних культур і релігій, з яких вони походять [50].

Притчу зчаста іменують параболою. Парабола — це невелика розповідь алегоричного характеру, що має повчальний зміст і особливу форму оповіді, яка рухається немовби по кривій: розпочата з абстрактних предметів, розповідь поступово наближається до основної ідеї, а потім знов-таки повертається до початку (наприклад, Притча про блудного сина в Новому Завіті). Зрідка параболу вважають «символічною притчею». Однак, наближаючись до символічного та алегоричного плану, парабола не пригнічує предметну, ситуативну основу твору. Якщо в євангельській притчі

головне - це алегоричний план, то в параболі обидва плани однаково важливі [6, с.282].

1.3. Структурно-композиційні особливості притчі

Структура притчі відзначається певними особливостями, зокрема наявністю комплексу традиційних сюжетних компонентів та функціонуванням прямих або непрямих вказівок, метою яких є концентрація повчального змісту притчі [38, с.228].

Звернімо увагу на композиційні елементи притчі, а саме: інакомовну оповідь із прихованими символічними конотаціями та ідею, що демонструється завдяки розкриттю сенсу, оформленого в оповіді. Ідея твору може яскраво окреслюватись або бути замаскованою (її пізнають із підтексту), подеколи на неї посиляються, тому читач мусить осягнути її самотійно [39]. Структура притч важлива при оцінці конкретного тексту, оскільки вона дає читачеві краще уявлення про те, як поводитися з інформацією [51].

Структура притчі, між іншим, зчаста позбавлена звичних фабульних елементів. Здебільшого, напруження оповіді збільшується до кінця, а фінал притчі, в якому реалізовано її визначальну ідею, є водночас кульмінаційним моментом. Притча вирізняється з-поміж інших жанрів усної народної творчості саме завдяки незалежному порядку сюжетних компонентів [39].

Притчі виконують аргументативну функцію, яка спирається на чіткий комунікативний контракт між оповідачем та слухачем: простота драматичної структури; правдоподібність причинно-наслідкової структури; доступність тематичного змісту. Події повинні бути легко визначені та пов'язані простим упорядкуванням, в суворій відповідності зі встановленими правилами логічного чи хронологічного зв'язку [45].

Жанр притчі характеризується також застосуванням своєрідних художньо-стильових засобів. Провідним засобом виступають порівняння, які слугують основою іносказання. Себто певні явища порівнюються з іншими, у яких схожі ознаки та риси стають більш явними та очевидними. Якщо порівняння формується на основі ототожнення чи протиставлення або ототожнення-протиставлення заразом, то воно вважається паралелізмом. Паралелізм, в основі якого лежить рівнобіжне зображення двох явищ, реалізує у притчі композиційну функцію, з'єднуючи мотиви та елементи твору між собою. Він наявний у всіх притчах і зводиться до порівняння предметів із життям суспільства. Приміром, у притчі про сіяча порівнюється різниця в якості урожаю з ідентичного насіння та те, як людство неоднаково ставиться до Бога [39].

Усі історії мають базову структуру від початку до середини, і притчі не є винятком. На початку ми дізнаємось про головних героїв та проблему. В середині ми спираємось на проблему; стикаємось з низкою конфліктів; і зрештою, ми дізнаємось про результати цього конфлікту. Ми приходимо до нового розуміння [48].

Вагому роль у композиції цього жанру виконують діалоги або риторичні запитання, метою яких є справити ефект на читача, викликати бажання задуматись на проблемою, оформленою у даній притчі [39].

Поза тим, дослідники мають різні варіанти назв структурних елементів притчі. Одні стверджують, що «класична» (Євангельська) притча має двобічну форму структури, до якої входять інакомовна оповідь та експлікація, у якій докладно тлумачиться кожна алегорія. Інші зауважують, що композиційна структура притчі вміщує фабулу, контекст та пояснення, яке апелює до божественних принципів. Дослідники підсумовують, що подвійна будова структури класичної притчі є її важливою жанровою особливістю. Це засвідчує об'єктивну доцільність поділу конструкції тексту притчі на два компоненти: оповідь та настанову [38, с 228].

1.4. Трансформації та інтерпретації жанру

Історична трансформація жанру притчі дозволяє літературознавцям по-різному визначати обсяг цього поняття: при його розширенні притчами називають цілі п'єси, повісті, і навіть романи, а при звуженні притчі трактуються як прислів'я. Це відповідає ідеї М. М. Бахтіна про розмежування простих і складних мовних жанрів, які в процесі свого формування вбирають в себе і переробляють різні первинні (прості) мовні жанри [15, с.79].

В 90-х роках ХХ століття літературознавці різко почали цікавитись не окремими особливостями, а саме жанром притчі. Крім того, посилення інтересу до притчі реалізується як в інтелектуальній, так і в масовій культурі [24]. До того ж, в літературі притча є не лише комерційно успішним жанром разом з фантастикою, детективами, а ще й формує синтез з жанрів масової літератури [2, с. 212]. Цей жанр може застосовуватися в неочікуваних цілях, однак залишається відтінок притчевості: у творі натякається на смисли, які не лежать на поверхні [24].

Наприкінці ХХ століття притча відіграє важливу роль та розширює свою жанрову систему, зокрема з'являються: новела-притча, філософська драма-алегорія, п'єса-притча, драма-притча, роман-притча, казка-притча тощо. Отже, можна наголошувати на процесі змін притчі від «чистого» епосу до змішування жанрів [4, с. 180].

Крім того, рамки жанру трансформуються також завдяки зіткненню з іншими родами і видами літератури та сферами мистецтва. Дослідники виокремлюють такі види притч: метафізична притча, релігійно-містична притча, лірично-соціальна притча, кулінарно-політична притча, філософсько-історична притча, притча з чітко вираженим метафізичним сенсом, політична притча, історична притча, пророка притча антиутопічного характеру. Досить

часто звертають увагу на філософські притчі. Наприклад, у доробку Станіслава Лема наявні філософські романи-притчі.

За словами Д.Давидова, у сучасній культурі велике значення відіграє суфійська притча. Суфізм - це окультний напрям в ісламі, метою якого є внутрішня досконалість. Переконавання суфізму всеосяжні і можуть пересікатися з іншими віруваннями. Суфійські притчі багатоманітні, тому кожен осягає їх індивідуально. Основою цих притч слугують такі позитивні риси як шанування, вірність та любов. Саме вони спомагають індивіду позбутись егоїзму, що сповільнює пізнання істини [32].

Двадцяте століття в літературі відзначилось особливим притчовим спалахом: роман-притча Г. Маркеса ("Сто років самотності") та А. Кіма "Батько – ліс", казка-антиутопія Дж. Оруелла ("Скотний двір"), оповідання-притчі Л. Андрєєва ("Пітьма", "У темну далину"), п'єса-притча Б. Брехта ("Добра людина із Сезуана"), казка-притча А. де Сент-Екзюпері ("Маленький принц"), притча-аполог Р. Баха ("Чайка на ім'я Джонатан Лівінгстон"), новела Ф. Кафки ("Перевтілення") тощо. Основою усіх цих творів є притча в її розмаїтих жанрових модифікаціях [4, с. 180].

Цікавим жанром, на наш погляд, є притча-аполог. Аполог - це повчальне алегоричне оповідання, тотожне з байкою. Апологи пропонують моральний урок стислим та приємним способом, який подобається дітям. Через це вони вважаються риторичними засобами, які служать для того, аби переконати читачів розглядати певні дії як моральні чи аморальні, безпечні чи небезпечні тощо [46]. Прикладом притчі-аполога є «Чайка на ім'я Джонатан Лівінгстон» Р.Баха. Автор закликає прагнути до самовдосконалення та пізнання, використовуючи алегоричний образ – зграю чайок. «Добра людина із Сезуана» - п'єса-притча Б.Брехта, яка актуальна і донині, адже піднімає основне людське питання: як бути хорошою людиною в недосконалому, зорієнтованому на гроші, суспільстві [49]. Прекрасним творцем сучасної притчі є Фелікс Кривін. Він виступає за свободу від

усталених звичаїв та норм та без зусиль сполучає лірику та іронію. Найбільш улюбленими прийомами письменника є іносказання майстерне обігрування слів. Персонажами виступають тварини, явища, предмети побуту, однак вони являються уособленням людини [32].

Сучасна притча - це моралістична казка з сучасним оформленням. Сучасні притчі виступають у формі письмової літератури, наприклад віршів та оповідань, а також у вигляді промов чи проповідей. Сучасні історії також можуть бути представлені як фільми та радіодрами. Вони можуть бути модернізованими версіями старих історій, а можуть бути і зовсім новими казками. Сучасні притчі можна знайти в багатьох культурах і релігіях по всьому світу, починаючи від притч про Ісуса і закінчуючи давньокитайськими народними казками [52].

У науці останніх десятиліть притча перетворюється в надзвичайно популярний термін. Характерною рисою сучасного сприйняття притчі можна назвати розмивання притчових кордонів, прагнення віднести до притчі будь-які умовні форми - метафоричні, символічні, філософські перетворення дійсності. Ці тенденції в певній мірі характерні як для вітчизняного, так і для західного літературознавства [29].

О.Ю. Ольшванг дала таке визначення сучасній притчі: «оповідання, яке може бути самостійним текстом та текстом-вставкою, в якому в алегоричному вигляді наявна етико-філософська концепція» [31]. Існує два основні типи сучасної притчі. Перший тип - це прямий переказ давньої притчі, але в більш сучасному оформленні. Другий тип – це модернізована історія, яка може починатися з давньої моралі, однак створює з неї абсолютно нову історію [52].

Деякий час притча перебувала в стані застою, але в кінці ХІХ - початку ХХ ст. цей жанр з'явилась в оновленому вигляді. Літератори захопились стильовими властивостями притчі: замість опису героїв та руху сюжету,

увагу концентрували на життєвих, духовних проблемах. Для формулювання своїх переконань до жанру притчі звертались Кафка, Марсель тощо [32].

Модернізація притчі є важливим інструментом для священників та інших релігійних лідерів. Їх можна використовувати під час проповідей та церемоній або в релігійних творах. Багато християнських кінематографістів та церков випустили модернізовані версії притч Ісуса як незалежні фільми [52].

1.5.Життєдіяльність притчі у французькій та американській літературах

У 20-му столітті у французькій літературі посилюється зв'язок з давньої притчею - дидактико-алегоричним жанром. У своїх модифікаціях притча - універсальне явище світового фольклору та літературної творчості. Притчевість властива творам Ж. П. Сартра, А. Камю, а також представлена в драматургії С. Беккета, Ж. Жене [28].

На думку багатьох дослідників досить поширеним у французькій літературі був філософсько-алегоричний роман. Найвідоміші письменники 20-го століття продовжують звертатися до цієї жанрової модифікації в своїй творчості: А. Жид , А. Камю , А. Франс, Р. Роллан, М. Пруст, Р. Мерль, Ж.-П. Сартр, А. де Сент-Екзюпері, Веркор, П. Модіано, Р. Гарі, Ж.-М. Г. Ле Клезіо, М. Турньє, Б. де Бушерон, С. Жермен, П. Констан, П. Кіньяр. У творах французьких письменників другої половини 20-го століття - Веркора, Р.Мерля, М. Турньє, Ж.-М. Г. Ле Клезіо притчово-алегоричний спосіб світосприйняття набуває актуальності і широкої розповсюдженості.

У романі «Сільва» Веркор в притчово-повчальної формі пророкує знищення людства, моделюючи розповідь з ланцюжка ситуативних алегорій: під час полювання лисиця несподівано перетворюється в дівчину, однак при цьому вона зберігає поведки тварини. Твір має притчово-універсальне художнє значення: автор намагається донести до читача, що існують межі моралі , за які людина не може виходити.

Р. Мерль в романі «Розумна тварина» продовжує розмірковувати над питаннями людської природи, впливом навколишнього середовища і наслідками втрати моральних цінностей, що неминуче може призвести до катастрофи людської цивілізації. В основі твору - алегоричне оповідання про дельфінів. Письменник розгортає притчову концепцію моралі, етичного початку в біологічній еволюції людини.

Війна у творі Ж.-М. Г. Ле Клезіо «Протокол» представлена в притчово-алегоричній формі. Алегоричне світосприйняття в оповіданні – це маркер філософічності тексту. Апелюючи до відтворення алегоричної картини світу, автор притчової форми універсалізує філософську проблематику, підкреслює її темпоральність та тотальність в діахронному і синхронному зрізах [14].

Ще однією важливою постаттю у французькій літературі є Анна Гавальда. У 2002 році вийшла книга «35 кіло надії», яка у Франції позиціонувалася як дитяча. Гавальда зізналася, що написала її в пам'ять про учня, якого недооцінювала, коли ще працювала в школі. Письменниця розповідає про вибір життєвого шляху та виживання підлітка у світі [34].

Якщо говорити про притчу в американській літературі, то у зв'язку з історичним подіями вона проминула усний період в своїй еволюції та завжди мала конкретного автора. Однак, низка американських притч була створена за біблійним каноном. Канонічні притчі в американській літературі є цікавими з тієї точки зору, що в них певним чином відбилися ті особливості притчі, які були властиві їй на усному етапі існування. Літературна форма притчі, яка розвинулася з повчальних оповідань і творів, пронизаних дидактизмом, служила свого роду архітектурним еталоном для багатьох американських письменників. Художники слова створювали власні авторські притчі, наповнюючи їх новим змістом. Даний факт можна пояснити літературними традиціями США, в яких притчове зерно проростало на пуританському ґрунті. Саме літературні традиції країни стали причиною закріплення жанру притчі в творчості видатних письменників Америки. Цей

жанр представлений в творах таких майстрів художнього слова, як Б. Франклін, Н. Готорн, Г. Мелвілл, Е.А. По, М. Твен, Е. Хемінгуей тощо. Святе Письмо, що породило жанр притчі, безумовно, стало джерелом основних національних американських міфів. Так, відомий роман Г. Мелвілла «Мобі Дік, або Білий Кит» пронизаний численними алюзіями біблійного характеру і наповнений референціями до тексту Святого Письма. Варто звернути увагу на те, що жанр притчі розвивався нерівномірно. Так, в американській літературі 19-го століття притч небагато, а от у ХХ столітті відбулись видозміни цього жанру і, власне, його відродження. Можемо виокремити такі зміни: відмова від надто помітної моралі у творі, тяжіння до філософічності, подолання нерухомості жанрової форми. Відновленню притчі, до того ж, слугували і соціальні передумови: поява двох антагоністичних соціальних систем - капіталізму і соціалізму, науково-технічна революція, наслідком якої було створення зброї масового ураження тощо. Сучасні притчі в американській літературі відзначаються значущою орієнтацією [16].

Наприклад, для американського письменника Е.Сінклера важливою є співвіднесеність поточних соціальних процесів із вічним протистоянням добра і зла. Тому у нього натуралістичні картини дійсності доповнюються притчовими елементами. Гостро соціальні книги Е. Сінклера наповнені релігійними мотивами і містять дидактичні проповіді «християнського соціалізму» [37].

З військового роману починає шлях в літературі Норман Мейлер. У книзі розповідається про військову операцію морської піхоти по захопленню острівця в Тихому океані. Реалістичність опису та психологічної картини поєднуються в романі з символізмом і притчевістю: не випадково автор визначив зміст роману як конфлікт між «звіром і провидцем» [31].

Дж.Д.Селінджер також залишив помітний слід в літературі Америки. Центральною темою його письменництва є суперечності в міжособистісних

стосунках у сучасному світі. Душевний стан героїв та самотність викликають неабиякий інтерес у митця. «Над прірвою у житті» - визначальний доробок у прозі автора. Твір вчить читачів знаходити свої життєві орієнтири, довіряти дорослим та поважати один одного [35].

Висновки до першого розділу

Отже, притча – це невелика просвітницька оповідь, у якій закладені аспекти етики та віровчення. Деякі дослідники припускають, що жанр притчі сформувався у фольклорі, а джерелом походження є оповідання про життя тварин. Однак, першими занотованими приповістками рахуються єврейські та християнські. Крім того, виняткову роль притчі відіграють у Біблії, передусім, з метою показати взаємини між Богом та суспільством. Якщо розглянути еволюцію цього жанру, можна помітити, що в античній літературі увага фокусується на сімейній тематиці, у Середньовіччі - на філософії, духовності та християнських мотивах, у добу Відродження взагалі переважають новели та байки, а от у XX—XXI столітті відбувається видозміна притчі, зокрема синтез з іншими жанрами (казка-притча, роман-притча, драма-алегорія тощо), утворюються нові види (історична, антиутопічна, філософська, містична притча тощо).

У зв'язку зі злиттям властивостей «чистого» жанру притчі з різними видами та родами літератури, з'являється поняття притчевості – особливої форми змалювання дійсності. На нашу думку, про притчевість доречно говорити, коли сенс твору виявляється ширшим від тієї основної експлікації, яка виникає з його прямої історії .

Притча та її модифікації фігурують зокрема і у французькій та американській літературах. Письменники у своїх творах піднімають різні теми, проголошують етичні настанови, застерігають людей від можливих помилок, переворотів та проблем. Анна Гавальда та Дж.Д. Селінджер, незважаючи на приналежність до різних національних просторів, розмірковують над однією і тією ж темою – самотність підлітка та шляхи її подолання, а також спонукають до індивідуального сприйняття повістей та творення власних смислів.

РОЗДІЛ 2. ОЗНАКИ ПРИТЧЕВОСТІ У ПОВІСТЯХ ДЖ.Д.СЕЛІНДЖЕРА «НАД ПРІРВОЮ У ЖИТІ» ТА А.ГАВАЛЬДИ «35 КІЛО НАДІЇ»

2.1. Моральний експеримент

Повісті Дж.Д.Селінджера «Над прірвою у житі» та А.Гавальди «35 кіло надії» є притчовими за своєю сутністю, оскільки втілюють філософське осягнення напрямку людини до покликання. У них порушуються проблеми підлітків у світі старших поколінь, які дають можливість багатозначного потрактування змісту творів. Конфлікт з дійсністю, відчуження, непорозуміння з оточуючими, неприйняття законів старших та будь-якої фальші є тими проблемами у творах, що допомагають зрозуміти притчовий характер творів. Основний конфлікт – зіткнення світу дитинства і світу дорослих, їхнє взаємне непорозуміння. Але це конфлікт, більшою мірою, не сімейний (батьків і дітей), а соціальний. Юність з її щирістю і прагненням до справедливості не бажає пристосовуватися до суспільства фальші, лицемірства, конформізму [3, с. 90].

На нашу думку, у даних повістях автори проголошують ідею етичної відповідальності індивіда за вчинок, осмислюючи проблему екзистенційного призначення. У творах вона впроваджується за допомогою притчового прийому морального експерименту - у яскраво окреслених ситуаціях життєвого вибору. На початку твору Голден постає як конфліктний підліток, що досить часто здійснює безглузді вчинки. Але таку поведінку можемо пояснити тим, що у хлопця немає справжніх друзів, його оточують самовпевнені та жорстокі люди, які диктують власні правила. Не бажаючи прийняти норми, нав'язані суспільством, протагоніст збурюється проти всього світу. Найбільше його дратують продажність, лицемірство, обман - риси, властиві людям, що оточують Голдена. Створений Дж. Селінджером образ включив у себе одну з найістотніших сторін американського відображення об'єктивної реальності, американської життєвої сили –

індивідуалістичне непідкорення. Селінджер зображує певні факти, за якими криються соціально-психологічні проблеми головного героя. Голден ніби надягає маску для самозахисту, аби здаватися безтурботним, моментами невихованим підлітком, хоча за цією «маскою» приховується добра душа, яка страждає від зовнішніх впливів суспільства. Дратівливість, схильність до брехні, використання відразливої лексики – це реакція на бездуховний та фальшивий світ. Насправді Колфілд – щира натура, глибоко пройнята почуттям своєї людської гідності, яка не відділяє себе від світу, а всім серцем прагне внести позитивні зміни у світогляд людей. Особисте світорозуміння Голдена є важливим для нього, адже виокремлює героя з-поміж мас. Голдену дуже важко пристосуватися до оточуючих. Живучи у великому місті, у людській штовханині, він відчуває себе нескінченно самотнім. Однак, бути ізольованим, йому не до душі, тому хлопець намагається спілкуватись з водіями таксі або з малознайомими людьми, наприклад вирішує зустрітись з Карлом Льюсом у Нью-Йорку, якого поважає лише за інтелект. На жаль, усі ці зустрічі закінчуються безрезультативно [20, с. 281-282]. Протагоніст на початку твору досить часто вживає бездумні, імпульсивні та легковажні слова, такі як : «damn», «goddam», «madman». Такий початок сповіді наводить на думку , що мова й справді піде про якийсь незначний епізод із життя тінейджера-неформала, який може зацікавити лише таких самих, як Голден, маргінальних підлітків. Проте подальший розвиток оповіді свідчить про протилежне: герою дуже потрібно, щоб його вислухали та зрозуміли, що саме через сповідь про своє «loosy» дитинство він намагається попроситися з минулим і жити далі [11, с. 90].

Грегуар також на перший погляд здається складним підлітком, що має певні проблеми, пов'язані з концентрацією уваги та потребує індивідуального підходу у навчанні. Він дуже кмітливий хлопчик, справжній винахідник, але його вже декілька разів залишали на другий рік у школі. Грегуар, насправді, не конфліктна дитина, він просто намагається знайти своє місце в соціумі, і через це втрапляє у халепи. Якщо на початку червня

Грегуар - безуспішний школяр, якого відраховано зі школи за погані оцінки та поведінку, і який не знає, чого хоче від життя, то в кінці твору він вже студент технічного коледжу при ліцеї Граншан, що викликає захоплення, а також справляє враження впевненого в собі хлопця, в якого все під контролем.

Таким чином, перед обома героями постає необхідність життєвого вибору – бути дорослою людиною, яка здатна приймати раціональні рішення, конструктивно взаємодіяти з зовнішнім світом, відповідати за свої вчинки, знайти своє місце в житті чи перебувати у дитячому світі, покійрно плисти за течією і не намагатись щось змінити. Іноді створюється враження, що протагоністи нездатні на вчинок. Будь - які дії Колфілда зазнають невдачі: під час прогулянки у парку розбиває грамофонну платівку, яку придбав для Фібі; забуває спортивне спорядження у метро, і тим самим завдає своїй команді прикрощів; через неуспішність був виключений зі школи. Навіть в епізоді зі сніжкою Голден не наважується довести почате до кінця і влучити в ціль. Така нерішучість, на нашу думку, спричинена підсвідомим прагненням до ідеалу: в останній момент протагоніст вирішує не жбурляти сніжку в машину та водогінну колонку, аби не псувати красу. Голден зазвичай не розуміє, як прийняти правильне рішення, але інтуїтивно відчуває, як не повинно бути. Незважаючи на те, що йому огидна зовнішність Еклі – фокус уваги протагоніста зосереджується на красі внутрішнього світу та вчинків.

Грегуар Дюбоськ через зовнішні обставини замикається у собі, адже не знаходить розуміння від оточуючих людей. Батьки невдоволені результатом навчання сина у школі, тому щодня влаштовують сварки, що у свою чергу негативно впливає на психологічний стан протагоніста. Вчителі також не намагаються зрозуміти істинних причин незадовільної поведінки Грегуара, тому і вважають його ледачим та невихованим. Герой Анни Гавальди дуже вразливий, тому іноді вдається до брехні та перекручування фактів як до засобу самозахисту. Наприклад, не записує усіх завдань від вчителів, щоб не

провокувати суперечки у сім'ї або вигадує різні приводи, аби не відвідувати школу.

З часом, протагоністи роблять екзистенційний вибір та знаходять своє призначення в житті. Грегуар настільки сильно хотів вчитися у Граншані, що все таки склав вступний іспит, не зважаючи на труднощі вивчення багатьох шкільних предметів і став учнем технічного ліцею. Відтак, омріяний навчальний заклад став стимулом для хлопця, який тепер докладав усіх зусиль, щоб підвищити свій рівень знань. У ліцеї Грегуара нарешті заохочували та підтримували вчителі, які звертали увагу не лише на результати протагоніста з власних предметів, але й висловлювали похвалу щодо його креативних здібностей. Ще одним досягненням героя Анни Гавальди став фізичний подвиг – Грегуар вперше в житті зміг піднятися по канату до верхньої позначки, оскільки відчував підтримку оточуючих, а головне, сильно хотів, щоб одужав дідусь. Таким чином, перебування у комфортному середовищі та любов до найріднішої людини мотивували Грегуара краще вчитись, відповідати за свої вчинки та доводити почате до кінця.

Голден звільняється від підліткового максималізму і усвідомлює що потрібно жити далі, піклуватись про оточуючих, відстоювати власні ідеали, нести добро у світ, а не тікати від проблем. У своєму ставленні до життя головний герой виступає втіленням найкращих душевних рис: чуйності, справедливості, доброти і чесності, що, у свою чергу, дає право Голдену бути гідним того, щоб молодь брала з нього приклад. Переживаючи важкий період переходу у дорослий світ, Голден стає «ловцем у житті», намагаючись вберегти дітей від впливу зовнішніх негативних факторів.

У фіналі герої повістей перемагають свій внутрішній дискомфорт і, завдяки мотивації, оптимізму і вірі у краще, усвідомлюють заради чого варто жити. Отже, описані моральні зіткнення, висвітлюють різні межі цільної ідеї повісті — героїчного служіння покликанню.

2.2. Біблійна символіка та міфологізм

Варто звернути увагу на те, що події у повісті «Над прірвою у житті» відбуваються напередодні Різдва. Цей лейтмотив породжує філософські роздуми. По-перше, це свято, яке символізує духовне очищення, народження усього доброго та світлого, нові надії та плани на майбутнє. Голден часто думає про смерть, особливо під час важких моментів. Після знущань з боку повії Санні та її товариша Моріса, хлопець каже: «*What I really felt like, though, was committing suicide. I felt like jumping out the window*» [47]. У такі моменти Голден згадує і про свого брата Аллі, який помер від білокрів'я – ця трагедія трапилася за три роки до подій, про які розповідає протагоніст; і про товариша по школі Джеймса Касла, який вистрибнув з вікна. Однак, напередодні свята, Голден «відроджується», знаходить сенс життя. По-друге, Різдво символізує світ дитинства. Хлопець опинився між двома світами – дитячим та дорослим. Іноді він поводить себе як дитина, наприклад, не сприймає всерйоз слова вчителя Антоліні щодо важливості знань у житті кожної людини; пускає дим в обличчя своїй подрузі Саллі; у нічному барі вигадує інше ім'я та не каже свій справжній вік. Увесь час Голден намагається фантазувати, аби втекти від реального життя, у якому йому некомфортно. Іноді він розумніший, ніж дорослі, адже прагне справедливості та щирості у стосунках з людьми. Прикметною ознакою у зовнішності Голдена, яка підтверджує перебування хлопця між дитячим та дорослим світом є поява незначної сивини. «*The one side of my head — the right side — is full of millions of gray hairs. I've had them ever since I was a kid*» [47]. Така ознака, на нашу думку, символізує «дорослу дитину», якій властива, з одного боку, дитяча наївність, а з іншого – звичка серйозно замислюватися над буттям. До того ж, мотив Різдва може відображати оптимістичний погляд автора на індивіда. Голден володіє такими позитивними рисами як справедливість, чесність, відданість та вірність принципам. Від мотиву Різдва виникають усі релігійні роздуми Голдена – про Христа, апостолів, Юду. Трагедія Ісуса в художньому світі повісті асоціюється з трагедією

покоління, які намагаються знайти своє покликання. Таким чином, лірико-психологічна повість насичена прихованими асоціаціями. Вона розрахована на читацькі припущення, тому читач ніби продовжує творчу діяльність письменника, стає його співавтором. Голден –ловець в житті - асоціюється з апостолами, які моляться про сходження на людей Духа Святого, свідчать про Ісуса Христа всьому світу, тобто є ловцями людських душ. До того ж, відомо, що апостолів було дванадцять. Це число фігурує у повісті «35 кіло надії» в епізоді, коли Грегуар дванадцять разів переписував лист директору навчального закладу. Маємо очевидну алюзію на міф про 12 подвигів Геракла. Як відомо, Геракл звільнився від служби в Еврістея, завдяки здійсненню подвигів. Грегуар як і Геракл здійснює свої 12 «подвигів», аби досягти поставленої цілі - отримати можливість навчатись в омріяному університеті.

Ще один релігійний мотив – алюзія на притчу про блудного сина. Голден, як і молодший син у притчі, відправляється у мандрівку, аби у фіналі віднайти себе. Притча про блудного сина вчить, що за правильні вчинки людина обов'язково отримує винагороду, а за погані діяння, образи, лицемірство та фальш несе важке покарання. Сповідь Колфілда засвідчує, що він може пристосуватись до «дорослого світу» [3, с. 92].

Роман є своєрідним авторським міфом, одним з провідних міфомотивів якого є мотив ініціації. Ініціація стає, таким чином, одним з варіантів культурної само ідентифікації героя, адже не слід забувати, що мова йде про перше покоління – породження масової культури. Покоління, яке, незважаючи ні на що, шукало у загальній схожості риси відмінності, свою власну особистість, свою дорогу, відстоювало право на «іншість». І якщо подивитися на Голдена Конфілда саме під цим кутом зору, його можна вважати культурним героєм нового часу [9, с. 62]. На наш погляд, в основу ініціації – випробовування протагоніста – покладено топос дороги. Прибувши в Нью-Йорк, хлопець вирішує «спробувати» справжнє доросле життя, стикається з незвичними для себе ситуаціями, локаціями та людьми:

нічний бар, готель, повія тощо. У підсумку, виявляється, що Голден не готовий до «нових» вражень.

Протагоніст «35 кіло надії» також проходить ініціацію. Грегуару не подобається у школі, тому що освітній простір для нього ворожий. Думки про школу викликають у хлопця навіть біль у животі. Анна Гавальда звертає нашу увагу на дуже розповсюджену, на жаль, проблему – не прийняття іншого. У цій ситуації винен не хлопчик, а вчителі, які не можуть його зацікавити і пояснити все доступно. Вони просто перетворюють своєю байдужістю Грегуара на блазня і відбивають бажання навчатися далі. Однак, непорозуміння школяра зі світом розпочалося з напружених сімейних стосунків. Розбіжності в поглядах між членами сім'ї посилюються в день першого візиту дитини до школи: *«Вона стала мене умовляти. Я заплакав. Вона підняла мене на руки, я завищав. І тоді вона заліпила мені ляпаса. Першого в моєму житті. От так. От тобі і школа. Так почався жах»* [5]. Цей випадок, певне, став ключовим у ставленні Грегуара до дорослих. На думку хлопця, школа спотворила йому життя [21, с. 247]. Грегуар стикається із самотністю, як і Голден. На початку твору, ніхто не хоче розуміти Грегуара, окрім дідуся, за допомогою якого хлопець робить перші самостійні кроки в житті. Моторошна новина про перебування найріднішої людини в комі стає, безумовно, катарсисом для протагоніста, вбираючи парадоксальні обриси. З одного боку, зростає відчуття покинутості, з іншого, – найпаче Грегуар хоче поліпшити здоров'я дідуся. Недуга діда Леона демонструє процес змушіння хлопчика: маленький Грегуар мріє про одужання дідуся, а дорослий Грегуар зробить все необхідне, аби дідусь жив [22].

Як наголошує Т. Денисова, *«Селінджер уміло використовує американський міф про невинного Адама, що будуватиме Місто на Горі, який слугував основою утворення Нового Світу батьками-пілігримами»* [13]. Однак, «Над прірвою у житті» ілюструє хворобливу сучасність цього міфу. Уразливий підліток опиняється у ворожому і непривітному Нью-Йорку

з його сутенерами, повіями, шахраями замість бажаного міста. У цьому світі невинному та чистому тінейджеру місця немає [8].

Селінджер викриває американський міф про рівнозначність багатства і щастя, що є досить важливою складовою «американської мрії». Голден – благополучний підліток, син багатого юриста, учень престижної школи, для якого доступні будь-які можливості. Однак, заможність не приносить щастя та взаєморозуміння родині Колфілдів. На жаль, у цій сім'ї відсутні взаєморозуміння, взаємопідтримка та взаємодопомога. Голден навіть не хоче наслідувати свого батька та здобувати юридичну професію, аби усе життя не провести у гонитві за грошима та фальшивими цінностями.

Аналогічною є й ситуація в родині Грегуара Дюбоська. Батьки хлопчика постійно сваряться на нього і між собою, і він відчуває свою провину, вважає, що проблема батьків саме в ньому, хоча це не так. Замість того, аби піти на зустріч сину та знайти школу, яка більше сподобається Грегуару та буде пов'язана із тим, що у хлопчика виходить найкраще, вони постійно вирішують свої особисті проблеми замість того, щоб приділяти час та увагу дитині.

Грегуар та Голден ще не здатні вирішувати «дорослі» проблеми, на це потрібен час та допомога більш досвідчених людей, які, навпаки все ускладнюють.

У повістях маємо значну кількість символічних образів. Насамперед, варто звернути увагу на назви творів. Назва повісті Дж.Д.Селінджера має символічний підтекст: буквально перекладається як «Ловець у житті» [35]. Голден і є цим «ловцем у житті», який мріяв оберігати маленьких дітей, що гралися у житті, від падіння в прірву. Насправді ж, протагоніст прагне зберегти усі позитивні риси, які властиві дітям і не дозволити «дорослому» світові погубити щирість та «природність» дитини. Назва повісті «35 кіло надії» символізує протагоніста, який важить 35 кіло і сподівається порозумітися зі світом дорослих. На нашу думку, є доволі символічним і те, що твір можна прочитати приблизно за 35 хвилин. Ідейним обрамленням у

повісті «Над прірвою у житі» є рядок з вірша Роберта Бернса, згаданий двічі: у назві твору та під час розмови Голдена з сестричкою Фібі, під час якої головний герой тлумачить слова шотландського поета як своє покликання – вберегти дітей від падіння в прірву дорослого життя.

Ми вважаємо, що імена у повісті «Над прірвою у житі» відіграють неабияку роль, адже символізують характер та душевний стан героїв. Ім'я є одним з найважливіших змістоутворюючих компонентів поетичного світу Селінджера. Доречно розглянути значення слів, що складають саму сутність протагоніста Голдена Колфілда, його внутрішнє «я», щоб відповісти на запитання – чи відповідає ім'я характеру героя. «Saul» - це водяна оболонка плода або сорочка у новонароджених (у британців навіть є вислів «to be born with a saul» – « народитися в сорочці»). Слово «field» - це поле, луг , тобто маємо асоціації з назвою твору : the rye field – житнє поле, catcher in the rye – ловець у житі. Слово «hold» з англійської перекладається як «утримання, захист, укриття»; крім того, письменник використовує старий варіант дієслова «to hold» - «holden», вживаючи закінчення «en», властиве неозначеній формі дієслова, що утворилося від давньогерманської мови - , наголошуючи на певній «старомодності» та винятковості юнака. Також, Голден з англійської можна перекласти як «золотий», що дає підстави розглядати героя як обдаровану та феноменальну людину. Головний герой дійсно відповідає характеру свого імені. Він постійно намагається всім допомогти, всіх зіграти теплом свого серця. Він щиро турбується про долю невідомих йому дівчат, котрих можуть розбещити й перетворити на повій, уважно спостерігає за сестрою Фібі та іншими малюками – і в зоопарку, і під час перебування на атракціоні тощо.

Померлий брат Аллі для Голдена – втілення доброти, щирості, талановистості. Ally, Allie - від Allan, Alan - походить від кельтського «alun» - гармонія, згода. Хлопець постійно згадує брата, подумки звертається до нього, просить поради та допомоги. Голден благає брата не залишати його у цьому божевільному світі, де знаходиться перед вибором – куди піти, який

шлях обрати. Аллі для Голдена – ніби зірка, яка вказує шлях, надихає, не дає втратити віру. Завдяки Аллі герой може впоратися з відчаєм, опанувати себе, знайти сили йти назустріч невідомому. Отже, Аллі, певною мірою, образ-двійник Голдена, без якого рівновага особистості хлопця, тобто його згода з самим собою неможливі. Аналогічну функцію у житті протагоніста виконує і сестра Фібі. Звичайно, Селінджер мав особливий намір, обираючи для героїні ім'я грецького походження - Фібі (Phoebe). Фібі символізує життя, світло, чистоту й любов. Спокійна, розумна, здатна логічно мислити, Фібі у свої десять років прекрасно усвідомлює страхітливую ситуацію, у якій перебуває Голден. Незважаючи на відсутність життєвого досвіду, вона все одно спроможна підтримувати старшого брата та дарувати йому всю свою любов та тепло. Мабуть, саме сестричка допомагає головному герою пережити душевний розлад, позбутися відчуття безнадійності. Відтак, під зимовим дощем Голден несподівано збагнув, що життя прекрасне, попри усі негаразди.

Дівчина, яку щиро кохає Голден, хоча навіть собі боїться зізнатися в цьому, прикриваючись досить цинічними фразами, але переживаючи за неї та її майбутнє (взяти хоча б бійку зі Стредлейтером, яка в цьому контексті може бути прочитана нами як рицарський турнір за Прекрасну Даму), носить ім'я Джейн. Хлопець згадує про неї з такою зворушливою теплотою та ніжністю: Ім'я Джейн (Jane, Анна, Іоанна) на івриті означає «блаженство». І справді, дівчина для Колфілда – втілення найкращого – шляхетності, краси, благородства, жіночості, привабливості.

Свого старшого брата Голден не називає на ім'я – вказує тільки ініціали – Д.Б. (D.B.); d.B. – так в англійській мові позначають децибел(decibell) – акустичну одиницю, рівень виміру гучності звуку. Є певні асоціації і зі словом «dabbe» – займатися чимось поверхово та словом «dab» – камбала, яким американці називають людину, яку ми характеризуємо як «ні риба, ні м'ясо». Д.Б., пройшовши війну, написавши кілька талановитих оповідань, потім став відомим сценаристом у Голівуді, віддавши перевагу

«синиці у руці» – сценаріям, які купують, аніж міфічному «журавлю у небі» – майбутнім щирим оповіданням, які завоюють прихильність читачів. Недаремно у романі так часто звучить слово «phoney» – підробка, липа. Слово «phoney» співзвучне зі словом «phone» – фон, одиниця гучності в децибелах та «phoneme» – звук, фонема. Отже, в уяві Голдена Д.Б. – людина – гучномовець, якого цікавлять лише матеріальні цінності. На думку Голдена, таким письменник бути не повинен.

У виборі імен своїх героїв Селінджер буває й іронічним. Повію, яка приходить до Голдена в номер, звать Санні (Sunny) – сонячна, щаслива. Хіба можна так назвати людину, котра нікому не здатна по-справжньому осяяти життя, подарувати щастя, не здатна нікого зробити щасливим. Навпаки, після образ з боку Санні та Моріса, Голден розмірковує про самогубство. Моріс (Morris, Maurice) - з латини перекладається як мавр, мавританський. Дійсно, цей сутенер-американець, який любить тільки гроші і заради них торгує дівчатами, настільки ж далекий й ненависний Голдену, як і середньовічні мусульмани-маври, з якими боролися християнські рицарі.

Не менш промовисте й інше ім'я – Джеймс Касл. Смерть цього хлопчика справила на Голдена незабутнє враження. Джеймс (James) – давньоєврейське ім'я, багатьма дослідниками трактується як «той, хто йде у слід Богу». Касл (Castle) означає замок, палац, твердиня, пристановище – тобто захист, опору; існує й відоме прислів'я - build castles on the air – будувати повітряні замки. Опора рушиться, вірніше, її вибивають з-під ніг – адже хлопчика доводять до самогубства [10].

Звернімо увагу на образ Фейс Кавендіш - прізвище дівчини означає окремий різновид тютюну. Це напряму пов'язано з палінням головного героя, адже і паління, і діалог з напівповією Фейс Кавендіш корелюється з прагненням головного героя здаватися зрілим. Ім'я Фейс (Faith) випромінює віру хлопця у можливість виглядати повнолітнім. А от прізвище Саллі Гайс – дівчини, з якою у протагоніста були стосунки під час навчання в Пенсі –

вказує на туман , що символізує розгубленість Голдена під час їхніх зустрічей.

Колфілд поважає Карла Льюса, який має найвищий IQ у школі, перш за все, через розумові здібності. На думку Голдена, це єдине, що може приваблювати у ньому інших. Цікаво, що Luce з іспанської перекладається як «світитися». Недаремно кажуть, що всяке знання - це світло, а незнання - пітьма [35].

Образ Голдена Колфілда також пов'язаний з основними мотивами твору. Наскрізним мотивом у творі є червона шапочка, яка відображає надзвичайність протагоніста та його відмову від усталених норм і правил поведінки. Варто звернути увагу на різне ставлення до шапки персонажів твору: Стредлейтер каже, що вона класна, аби догодити Колфілду задля власної вигоди; Еклі вона здається кумедною, тому він запитує товариша про її вартість. Голден вирішує віддати цю шапку сестричці як показник взаєморозуміння. Надзвичайно цінним цей образ виявляється наприкінці твору. По-перше, герой впізнав сестричку саме завдяки червоній шапці. По-друге, коли він не погоджується взяти Фібі з собою – дівчинка на знак протесту жбурляє шапку брату в обличчя. Таким чином, червоний колір шапки може символізувати: з одного боку, надію, а з іншого – протистояння та заперечення. Незважаючи на те, що непокірний підліток виводить з терпіння оточення своїми нерозсудливими вчинками, він, насправді, бажає здобути прихильність та віднайти радість щастя. У фіналі твору шапка – це прояв душевних, сердечних почуттів брата та сестри; символ об'єднання та взаєморозуміння, а також зв'язок поколінь, передусім, з урахуванням двох деталей – каруселі та шапки, які нерозривно пов'язані між собою. З одного боку, сцена з каруселлю, на нашу думку, символізує циклічність, нескінченність та круговерть буття. Головний герой з часом переконується, що не може бути постійно наодинці, він починає сумувати за усіма, кого любив чи ненавидів. Відмова від усього, що оточує, втеча від проблем – це не вихід, адже життя продовжується і потрібно відстоювати свої ідеали,

прагнути до кращого та передавати набутий позитивний досвід молодшому поколінню. З іншого – карусель, як і Різдво, символізує дитинство, радість та віру в чудеса. Голдену властиві дитяча наївність, щирість, потяг до ідеалу. Саме тому протагоніст і прагне вберегти дітей від падіння в «прірву» дорослості, де є місце брехні, наркотикам, алкоголю, проституції, корупції.

Не розуміючи суспільство, протагоніст у той же час бережливо ставиться до довкілля. У нього виникають занепокоєння щодо долі птахів взимку, тому і звертається до таксистів з дитячими та простакуватими, на перший погляд, питанням. Цей мотив має два значення: підкреслити, з одного боку, неуважність та недбалість дорослих, з іншого – милосердя, доброзичливість та пильність дітей. Поза тим, цей мотив, споріднений з мотивом «ловців», адже діти, як і качки, є вразливими, тож їм легко завдати кривди [3, с. 93-94].

Звернемо увагу і на мотив гри у повісті Селінджера. На нашу думку, існує кілька інтерпретацій «гри» у повісті: спортивна гра, гра у мистецтві, гра як обман, гра у житті. Спортивні ігри символізують поділ дітей на слабких та сильних. Такий поділ, що пригнічує школярів та завдає шкоди їх психологічному стану, суперечить ідеалам Голдена. Тому головного героя і дивує важливість футбольного матчу у школі, що породжує несправедливість та жорстокість у гонитві за перемогою. На додаток, він зневажає і маскультуру, адже вона уособлює оману, «ігрище». Тому Колфілд ставиться з ворожістю до кінематографу, оскільки актори, на думку протагоніста, грають фальшиво та нещиро. Висновок про згубність популярної культури для людей пов'язаний не тільки з кіномистецтвом чи театром, а й з музикою. Доречно пригадати епізод з піаністом: *«Anyway, when he was done and everyone was clapping their heads, old Ernie turned on his stool and gave this very false, submissive bow. As if he was a friendly, humble guy, except that he was a terrific piano player. It was very fake - I mean, he's such a big snob and stuff»* [47]. Попри молодий вік, Голден дуже мудро аналізує обставини, у яких опинилась нинішня спільнота і, власне, пропонує логічний підсумок

спостережень – замість справжньої творчості панує безлад, користолобство та одурення. Мотив гри як обман наскрізно проходить через усю повість, адже Голден стикається з лицемірством і у школі, і з однокласниками, і під час комунікації з повією та Морісом. Однак, герой свідомо відмовляється плисти за течією, тому й вирішує їхати до Нью-Йорка [1, с. 22].

У повісті «35 кіло надії» символом тепла і доброти для Грегуара є майстерня дідуся. Лише у цьому просторі він відчуває себе захищеним і по-справжньому щасливим. По-перше, власником майстерні є найрідніша й найважливіша людина у житті хлопчика – дідусь Леон. Ім'я дідуся, насамперед, асоціюється з королем звірів - левом. Як відомо, ця тварина є уособленням мужності, сили, справедливості та величі. Усі ці риси властиві Леону, адже, за словами онука, дідусь був відмінником у школі, вступив до найкращого навчального закладу Франції, а з часом будував різні споруди. Дід Леон в очах Грегуара постає прикладом для наслідування в усіх повсякденних ситуаціях. По-друге, з раннього дитинства головний герой обожнював майструвати різні речі, і лише дідусь та вчителька Марі підтримували обдарованого хлопчика та створювали умови для розвитку таланту. Грегуар тікав від реального та жорстокого світу, сварок батьків, принижень у школі до майстерні дідуся, де міг бути самим собою та займатись тим, що приносить неабияке задоволення.

Єдиним позитивним спогадом зі школи для Грегуара є дошкільна вчителька Марі, яка сподобалася хлопчику своєю мудрістю та ставленням до життя. До того ж, їх поєднує спільне захоплення – творча діяльність. Ім'я Марі асоціюється з іменем біблійного походження – Марією. Саме так звали матір Ісуса Христа. Як відомо, Діва Марія – це християнський символ чистоти та віри. Марі щиро вірить у творчі здібності Грегуара та надихає його на нові звершення.

Звернімо увагу і на символіку кольорів, птахів та образ маяка у творі. Грегуар мріяв перетворитися на чайку - символ самотності - та полетіти до біло-червоного маяка, аби зустріти ластівку. Ластівка, у свою чергу,

символізує сімейне щастя. Анна Гавальда обирає саме цих птахів, аби завуальовано показати відсутність підтримки з боку сім'ї та бажання Грегуара отримати цю підтримку. Маяк - на нашу думку - символ вірного шляху і надії, звільнення від негативних емоцій. Безумовно, цей образ можна порівняти з дідусем Леоном, завдяки якому Грегуар зміг досягти успіху. Цікаво, що в уяві хлопця маяк постає саме біло-червоного кольору. Білий колір символізує чистоту, свободу, спокій та надію, а червоний – любов. З одного боку, Грегуар, сповнений чистою надією на краще майбутнє, за допомогою любові дідуся долає усі випробовування. З іншого – протагоніст відчуває дефіцит батьківської любові та розуміння з боку вчителів, однак він не втрачає надії на одужання дідуся.

2.3. Ускладнений часопростір

Напруженість ситуації у творі Дж.Д.Селінджера збільшується через надто короткий проміжок часу : за три дні, які охоплюють суботу, неділю та понеділок, відбувається перевірка автором готовності Голдена до дорослого життя [3, с. 92]. Письменник переміщує юнака із замкненого мікросвіту (школа, гуртожиток) до макросвіту (Нью-Йорк, де Голден поступово мужніє і адаптується до умов життя). Рух часопросторової організації твору споріднений з ліричним принципом, адже герой знаходиться в стані максимального душевного неспокою. Попри те, що Колфілд потерпає від непростого періоду значних змін, зокрема переходу від дитинства до зрілості, він постійно зіштовхується з різними неприємностями: виключення з закладу освіти, сутички з однолітками, випадкова втрата спортивного інвентарю у метро і, як наслідок, втрата довіри з боку фехтувальної команди.

Безумовно, різниця між лімітом часу й великою кількістю подій також співвідноситься з ліричною ідеєю: вона не лише утворює неспокійну обстановку, але й сприяє кращому розумінню психологічного стану Голдена. Так, відчути посилення тривоги в його діях допомагає безупинний лік часу. По-перше, протагоніст чекає Фібі: *«It was about ten o'clock after twelve...»*;

«...it was twenty-five of one» [47]. По-друге, на прихованому, внутрішньому рівні повісті систематичні позирання на годинник вказують на усвідомлення підлітком наближення невідвортної зустрічі з батьками, яких потрібно повідомити щодо відрахування з навчального закладу. Понад усе Голден не хоче засмутити найрідніших, завдати прикрощів своїй сім'ї. З цієї причини, підліток і «повертається» у дитинство або ж зазирає в уявне майбутнє. Позбавлення Колфілда від нігілізму та недовірливого ставлення до всього, що його оточує відбувається не лише в результаті певних пригод та вчинків, але й через сокровенне проникнення в обтяжливі, вкрай неприємні відчуття та хвилювання юнака. За допомогою буденних, випадкових, на перший погляд, подій, Селінджер просліджує процес еволюції індивідуального ставлення особистості до навколишнього середовища під час розчарування, відчаю та безнадії. У зв'язку з цим, здається, що письменник та протагоніст зливаються в одне ціле, стають однодумцями, хоча сам герой відображає два суб'єкти пізнання: перший відтворює, власне, певні думки та уявлення щодо поведінки в тій чи іншій ситуації, другий аналізує минулорічні події і тим самим сприяє розвитку історії. До того ж, перший виявляється цілковито ізольованим від соціуму; другий поступово відчуває потребу в комунікації [3, с. 91].

Повість «35 кіло надії» Анни Гавальди охоплює період дитинства та, власне, підлітковий вік Грегуара Дюбоська. Маємо передісторію: хлопчик пригадує своє безтурботне дитинство, яке, на його думку, завершилось у три роки. Він бавився протягом дня, займався малюванням та переглядом мультфільмів, вимислював різні пригоди для улюбленої іграшки тощо. Знайомство зі школою виявилось психологічно важким для хлопчика, що сприяло ненависті до навчання. Ілюстрація подальших проблем реалізується вже під час самої оповіді. Перед нами з'являється 13-річний підліток, однак з таким ж труднощами: у школі прийняли рішення про залишення Грегуара на другий рік навчання для здобуття середньої освіти. У хлопця абсолютно не виходить вчитися: лікарі вважають, що у Грегуара проблема з концентрацією

уваги. Однак, хлопець обожає майструвати різні вироби, він справжній винахідник, безумовно, цей факт суперечить діагнозу лікарів. Необхідність уникати непорозумінь між батьками та тиску з боку вчителів робить протагоніста повісті надзвичайно самотнім. Порятунком для Грегуара є спілкування з дідусем Леоном. Через кволість та відсутність фізичної активності Дюбоськ легко піддається зовнішнім впливам, тому лише у майстерні дідуся відчувається у безпеці: *«Дідусів закуток – це місце, де мені найкраще на світі. Хоча, здавалося б, що там такого особливого – сарайчик з дошок і листкового заліза в кутку саду, взимку в ньому холодно, влітку спекотно»* [5]. Єдність елементів хронотопу (негативний простір – школа, позитивний – робітня Леона; час – пори року) виражають авторський погляд на турботи дитини, її взаємодію з соціумом, боротьбу за свободу і право бути почутим.

Таким чином, взаємозв'язок часових і просторових характеристик у досліджуваних творах, з одного боку, підсилює гостроту ситуації, а з іншого – дозволяє детально проаналізувати психологічні особливості підлітків.

Висновки до другого розділу

Отже, враховуючи потяг Дж.Д.Селінджера та Анни Гавальди до філософського тлумачення дійсності у повістях «Над прірвою у житті» та «35 - кіло надії», що зумовлює їх багатозначне прочитання, можемо говорити про притчевий зміст творів, на що вказують розглянуті вище такі художні ознаки притчевості:

1. Моральний експеримент. Повісті демонструють ситуацію життєвого вибору між дитячою наївністю та моральною зрілістю, між справедливістю та упередженістю, між добром та злом. Автори зображують зіткнення поглядів персонажів, загострення суперечностей, внаслідок яких, здійснюється перевірка на відданість покликанню. Приховуючи в собі інтелектуальний ресурс, повісті схиляють до співучасті, дають можливість задуматися над екзистенційними проблемами, пізнати себе та власні соціальні виміри.
2. Біблійна символіка та міфологізм. Мотив Різдва у повісті «Над прірвою у житті» породжує філософські роздуми, адже символізує, передусім, «відродження» Голдена, прийняття ним чужого світу. Біблійна символіка розкриває ідейний задум твору. Мрією Колфілда є порятунок чистих дитячих душ від падіння в прірву безжалісного дорослого світу, відтак ловець у житті – протагоніст – співвідноситься з апостолами, які вважаються ловцями людських душ. Значну роль у повістях відіграє міфомотив ініціації: підлітки переживають ряд випробовувань, однак у фіналі дорослішають та знаходять своє покликання.
3. Ускладнений часопростір. Обмеженість часу (три дні) та чимала кількість подій у повісті «Над прірвою у житті» створюють напружену ситуацію, що змушує Голдена подумки повертатися у дитинство або «жити» вигаданим майбутнім. Сюжет «35 кіло надії» охоплює два періоди: дитинство Грегуара, в якому описуються першопричини особистісних проблем підлітка та, власне, підлітковий вік, сповнений турбот, непорозумінь та пошуків свого призначення в житті.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА УРОКУ НА ТЕМУ: «ПРИТЧЕВІСТЬ У ПОВІСТІ А.ГАВАЛЬДИ « 35 КІЛО НАДІЇ»

3.1. Методичні рекомендації до проведення уроку позакласного читання

Позакласне читання – система активної різноманітної творчої позашкільної діяльності. Це особливий тип уроку, адже крім методів звичайного уроку також широко використовуються методи та прийоми позакласної роботи: театралізація, концерти, інсценування, диспути, конференції тощо. На уроці позакласного читання використовують особистісно-орієнтований підхід у навчанні. Суттєвим напрямком такої діяльності є вдосконалення мовленнєвого розвитку, заохочення до самостійного читання, розвиток умінь аналізувати, критично мислити та застосовувати набуті знання на практиці [40].

Для активного залучення дітей до прочитання повісті «35 кіло надії» і перевірки їх знань пропонується провести урок у формі бесіди, вікторини та рольової гри. На початку уроку позакласного читання учнів варто зацікавити буктрейлером.

Для реалізації особистісно-орієнтованого підходу пропонується кожному учневі щось змайструвати або зробити власноруч, як це робив Грегуар – протагоніст твору. Це може бути виріб з будь-якого матеріалу, картина, іграшка тощо. Головна умова – створити те, що дійсно подобається. Учні мають самостійно ознайомитися з біографією авторки, щоб вчитель на уроці міг приділити більше часу аналізу твору.

Система роботи над змістом повісті «35 кіло надії » повинна бути сфокусована на вдосконалення літературних знань учнів та розвиток аналітичних навичок, на основі вивчення такого літературознавчого матеріалу:

1. Назва художнього твору
2. Історія написання твору

3. Жанрові особливості

4. Проблематика, ідея твору

Беручи до уваги інформацію про те, що Анна Гавальда написала повість «35 кіло надії» на честь учнів, які у школі залишаються поза увагою, керуючись власним досвідом – домашнє завдання повинно сприяти зіставленню прочитаного у творі із реальним життям дітей. Наприклад, написати міні-твір на тему «Що корисного ви винесли для себе, прочитавши твір?»; створити рекламу у вигляді плакату або колажу і відтворити у ній ознаки притчевості (повчальності) у повісті «35 кіло надії».

Отже, позакласне читання стимулює інтерес учнів до літератури завдяки орієнтації на індивідуальні потреби; сприяє розвитку читацької самостійності школярів тощо. На жаль, останнім часом діти стали менше читати, оскільки увесь вільний час приділяють соціальним мережам та комп'ютерним іграм. Ми вважаємо, що уроки літератури, пов'язані з позакласним читанням мають заохочувати дітей до читання. Крім того, вчитель має створити відповідну атмосферу для презентації твору та перевірки знань учнів.

3.2. План-конспект уроку позакласного читання

Тема: Притчевість у повісті А.Гавальди «35 кіло надії»

Мета: представити учням сучасну французьку письменницею та її повість «35 кіло надії», формувати навички дослідження художнього тексту, дослідити ознаки притчевості у повісті, виявити специфіку розкриття теми сімейних цінностей та взаємопідтримки у творі, допомогти збагнути проблематику твору.

Ключові компетентності: оволодіння вмінням усно й письмово виражати власні судження; використання інформаційних джерел (інтернет-ресурси, словники) для отримання нових знань; математична компетентність – уміння трансформувати інформацію ; загальнокультурна грамотність – опанування досягнень культури.

Предметні компетентності: вміти розповідати про персонажів та ключові події, наводити приклади з твору, висловлювати міркування щодо порушених у творі питань; розвивати словниковий запас учнів, навички зв'язного мовлення, критичного мислення ; виховувати повагу до сімейних цінностей, до людської гідності.

Попереднє домашнє завдання: ознайомитися з біографією Анни Гавальди та прочитати повість-притчу «35 кіло надії».

Обладнання: ілюстрації до твору, роздаткові матеріали до вікторини.

Хід уроку

*Будь щасливим...! Роби що-небудь,
щоб бути щасливим*

Анна Гавальда

I. Організаційний момент

Привітання вчителя : «Доброго ранку, учні! Рада бачити вас сьогодні на уроці веселими, здоровими та сповненими сил. Я щиро сподіваюсь, що урок пройде в атмосфері творчого натхнення та співпраці. Сьогодні на уроці

ми спробуємо поринути у потаємні куточки художнього світу повісті-притчі «35 кіло надії» та дослідити елементи притчевості (повчальності).»

II. Мотивація навчальної діяльності

Перегляд буктрейлера

<https://www.youtube.com/watch?v=xvgA7syQNRc>

III. Перевірка домашнього завдання

«Вірю – не вірю»

Клас ділиться на декілька груп, щоб в одній команді були учні і з достатнім, і з високим рівнем знань. За кожну правильну відповідь команда отримує один бал – перемагає команда з найбільшою кількістю балів. Щоб дати відповідь – треба першими натиснути кнопку відповідей.

Вчитель називає факти з біографії авторки, а учні тиснуть кнопку відповідей, щоб сказати «Вірю», якщо факт правдивий або ж сказати «Не вірю» і назвати реальний факт.

1. Анна Гавальда народилася у Німеччині («Не вірю», місце народження – Франція, місто Булонь-Біанкур)

2. В студентські роки письменниця працювала касиркою та журналісткою («Вірю»)

3. У 1997 році Анна посіла друге місце у конкурсі «Краще любовний лист» («Не вірю» , у 1992 році, перше місце)

4. Анна Гавальда викладала математику («Не вірю», викладала французьку мову)

5. У 2010 році випустили фільм «35 кіло надії» («Вірю»).

IV. Актуалізація опорних знань

1.Робота із літературознавчим словничком

Слово вчителя: «Тож, сьогодні на уроці ми маємо обговорювати повість-притчу «35 кіло надії». А що таке притча та притчевість ? Пропоную вам записати визначення у своїх зошитах.

«Притча – це твір напутнього характеру, метою якого є возвеличення етичних буттєвих цінностей».

«Притчевість – це риса твору, що дає можливість побачити замасковане, потаємне у тексті».

2.Перегляд відео «Притча про чотири свічки»

<https://www.youtube.com/watch?v=kNNpqL3RpmU>

Бесіда з учнями на тему: « Чого вчить ця притча?»

(Відповіді учнів)

V. Робота над темою уроку

1.Бесіда

Слово вчителя: «В одному з інтерв'ю Анна Гавальда розповіла про виникнення задуму твору. Коли вона вчителювала, у неї був учень з низьким рівнем успішності. Спочатку у Анни Гавальди склалося негативне враження про дитину. Але одного дня учень приніс у школу модель «Титаніка», яку створив власноруч. Письменниця розгледіла талант хлопчика та допомогла організувати шкільну виставку для нього. Таким чином, вона написала книгу на честь обдарованих дітей, яких, на жаль, залишають поза увагою.

Чи стикалися ви з подібними проблемами у своєму шкільному житті?

У чому полягає притчевість повісті «35 кіло надії?»»

(Відповіді учнів)

2.Літературна вікторина

Заповнення таблиці «Шлях Грегуара до втілення мрій в життя»

Вчитель заздалегідь підготував картки жовтого та блакитного кольорів. Учні по черзі підходять до вчителя та витягують картку з заплученими очима. Таким чином формуються 2 команди. Вчитель відводить 10 хвилин на

виконання завдання. Та команда, яка швидше впорається із завданням – отримає можливість першою виступити. Однак перемога залежить від кількості правильних та змістовних відповідей.

Учні малюють в зошиті таблицю і заповнюють її.

Заклад	Вчителі	Перемоги і поразки
Дитячий садок	Вихователька Марі – добра, обожнює Грегуара	Почав створювати різні речі власноруч
Початкова школа	Мадам Даре, не поважає Грегуара	Вчиться неохоче, залишений ще на один рік навчання
Середня школа	Директриса мадам Берлюрон	Погана успішність у школі
Жан-Мулен	Безтурботні вчителі	Зосереджується на власних переживаннях
Технічний ліцей «Граншан»	Доброзичливі викладачі, які допомагають підлітку	Почав краще вчитися та розвиватись у творчій діяльності, піднявся вперше по канату

3.Рольова гра на тему «Проблематика твору»

Спершу учні визначають, які проблеми Анна Гавальда порушує у творі.

1. Сімейні взаємини
2. Взаємовідносини між учнем та педагогом
3. Обрання життєвого шляху

4. Навчання

5. Виховання

6. Зв'язок між дорослими та дітьми

Під час рольової гри між учасниками розподіляються ролі відповідно до проблемної ситуації. Щоб розглянути проблеми з різних позицій, учням варто об'єднатися у групи: «батьки», «психологи», «підлітки». Кожна група отримує завдання: розглянути ситуацію з погляду обраної ролі, сформулювати та озвучити свою позицію з даної проблеми.

3.Бесіда

Слово вчителя: «Отже, ми розглянули проблематику твору і, власне, дізналися, чого вчить повість-притча «35 кіло надії». Чи є актуальними ці проблеми у нашому житті?»

(Відповіді учнів)

VI. Підсумок уроку. Оцінювання

Слово вчителя: «Отже, повість-притча має оптимістичний фінал, адже Грегуар зрештою завдяки діду Леону та прагненням відшукав навчальний заклад, в якому зичливість і допомога вихователів подають надію на світле майбутнє. Твір корисний для усіх людей, незалежно від віку, адже вчить любити один одного, поважати, а головне підтримувати та допомагати у складних ситуаціях – в цьому й полягає притчевість повісті «35 кіло надії».

Пропоную кожному продемонструвати вироби, створені власноруч
(Учні діляться враженнями)

Чи залишилися у вас питання? Дякую вам за активну роботу на уроці, за працелюбність, творчість та відповідальність»

VII. Домашнє завдання

Слова вчителя: « Шановні учні, вдома вам потрібно буде виконати творче завдання (на вибір):

- Написати міні-твір у зошиті на тему «Що корисного ви винесли для себе, прочитавши твір?» (Обсяг – 1 сторінка) ;
- Створити рекламу у вигляді плакату або колажу і відтворити у ній ознаки притчевості (повчальності) у повісті «35 кіло надії»».

Висновки до третього розділу

План - конспект уроку позакласного читання для 7-го класу на тему: «Притчевість у повісті Анни Гавальди «35 кіло надії»» розроблений з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей. Тип уроку: комбінований, адже містить перевірку засвоєних знань, вивчення нового матеріалу та закріплення його на практиці; етапи роботи з темою:

1. Організаційний момент (Привітання вчителя, оголошення теми, мети та завдань уроку) ,
2. Мотивація навчальної діяльності,
3. Перевірка домашнього завдання (Перевірка найважливіших фактів з біографії та творчості письменниці) ,
4. Актуалізація опорних знань (Вивчення нової термінології),
5. Робота над темою уроку (Інформація про створення книги),
6. Підсумок уроку. Оцінювання (Презентація виробів, які учні змайстрували вдома) ,
7. Домашнє завдання (Рекомендації щодо його виконання).

Оскільки це урок позакласного читання ми вирішили використати якомога більше різних форм, прийомів та методів - перегляд буктрейлера, прийом «Вірю - не вірю», робота із літературознавчим словничком, перегляд відео «Притча про чотири свічки», метод «Бесіда», літературна вікторина, рольова гра - аби учні мали змогу провести час в дружній атмосфері та довідатися щось нове. Усі методи та прийоми є ефективними, адже спрямовані на розвиток критичного мислення та сприяють кращому засвоєнню знань. Міжпредметні зв'язки - образотворче мистецтво (завдання для учнів – створити або намалювати щось своїми руками); кіномистецтво (перегляд буктрейлера на початку уроку та відео для подальшого його обговорення) – дозволяють підвищити мотивацію до вивчення предмету, а також позитивно впливають на всебічний розвиток учня.

Отже, щоб провести цікавий та продуктивний урок необхідно ретельно спланувати і обдумати всі аспекти при підготовці учбового матеріалу, зокрема творчо опрацювати структуру уроку.

ВИСНОВКИ

Повісті Дж.Д.Селінджера «Над прірвою у житті» та Анни Гавальди «35 кіло надії» є популярними об'єктами літературних досліджень. Незважаючи на те, що автори належать до різних поколінь та є представниками різних національних обширів, їхні твори мають спільну тематику, та загалом поділяють цілу низку загальних характеристик. У дипломній роботі ми опрацювали особливості притчовості у даних повістях та виявили нові смисли. Таке дослідження доводить, що застосування поетики притчі у творах вимагає від книголюбів активно використовувати компоненти аналітики, давати оцінку здобутим знанням у житті, проєктувати їх на досвід суспільства, іншими словами, заохочує до свідомого заглиблення в укорінену змістову та ідейну проблематику, до можливості існування різних міркувань та висновків, до заперечення однозначності.

У першому розділі, посилаючись на праці таких дослідників як Тайлер Волворт, Жан-Ремі Лапер, Ю.І. Клим'юк, Г.Ф. Галич, А.А. Каспрук, С.Аверніцев, М.А. Бологова тощо, ми розглянули історію розвитку жанру притчі, її сучасні модифікації та функціональність в американській та французькій літературах, поняття притчовості. Притча являє собою невелику повчальну розповідь про якусь подію у формі іносказання. З усіх літературних жанрів вона найбільше нагадує байку, від якої відрізняється відсутністю яскраво вираженої моралі в кінці. Для притчі характерні такі риси: лаконізм і точність вираження, невеликий обсяг, сюжет з повсякденного життя, повчання, подвійна семантика (як правило притча включає в себе не тільки поверхневий, ситуативний сенс, але й кілька шарів глибинного сенсу, які відрізняються від поверхневого), символічна багатозначність тощо. Цей жанр ніколи не вичерпує своєї смислової глибини, оскільки процес осмислення нескінченний, і сприяє розширенню меж свідомості, допомагаючи слухачеві / читачеві краще пристосовуватися до різних життєвих ситуацій. Ілюструючи як негативні якості, що

перешкоджають людині в її розвитку, так і позитивні якості, що сприяють найбільш повному розкриттю творчого потенціалу особистості, притчі вказують шлях до духовного і морального вдосконалення людини. Притча з самого початку була літературним жанром східної поезії і прози, після чого вона активно використовувалася як форма біблійних розповідей. Перші приповідки, які з'явилися на Сході, представляли собою збірки бесід вчителя з учнями і були покликані не тільки передати якісь знання і досвід, а й пробудити звичку до самостійного пошуку істини, духовного занурення у світ важливих питань людського буття. Євангельські притчі вирізняються своєю простотою та природністю, а їх метою є відкриття істини та пошук Бога. В наші дні автори використовують притчу не тільки в релігійному розумінні, але і в сучасній інтерпретації побутових явищ. Сучасна література відходить від жанру притчі в чистому вигляді, але він зустрічається як вставний елемент в структурі постмодерністських творів. Використання притчі допомагає вирішенню або, навпаки, створення конфлікту у художньому творі, розширює рамки тексту, виводячи поставлені в ньому проблеми на загальнолюдський план. У зв'язку з цим можна говорити про притчевість, для якої характерні: ускладнений хронотоп, міфологічне світовідчуття, біблійна символіка та наявність ситуації морального експерименту. У французькій та американській літературах жанр притчі та його варіації були у широкому вжитку, про що свідчить значна кількість художніх творів.

У другому розділі ми дослідили ознаки притчевості, а також специфіку їх втілення у творах. Насамперед, автори вводять моральний експеримент, під час якого герої проходять низку випробувань, вчаться долати індивідуальні, сімейні та соціальні проблеми, дорослішають та знаходять своє справжнє призначення. Крім того, поєднання великої кількості подій з обмеженим часом, власне ускладнений часопростір, загострює ситуацію, у якій перебуває Голден, але, водночас, сприяє проявленню читачами емпатії

до героя. У протагоніста є лише три дні та непривітний, незнайомий Нью-Йорк з різноманітними випробовуваннями для перевірки на міцність та готовність до дорослого життя. Хоча Голден і намагається подумки тікати у інші модуси часу (минуле, майбутнє), коли зіштовхується з невідкладними на перший погляд проблемами, у підсумку все ж перемагає усі труднощі. Підвищення нервозності та посилення депресії у Грегуара відбувається через синтез позитивного та негативного просторів, у яких він безпосередньо перебуває. Простір школи для хлопчика є втіленням підступності, брехні, фізичної та моральної болі, непорозумінь тощо. Натомість майстерня дідуся – це не лише простір, у якому панує щастя, радість, тепло, а й місце для вдосконалення творчих здібностей. Такий контраст дозволяє детально простежити психологію підлітка та продемонструвати різні сторони його буття. Також, у повістях безліч біблійної символіки та міфологізму, зокрема мотив Різдва як символ «відродження» та світлих помислів, релігійні роздуми Колфілда про Ісуса Христа та апостолів, які асоціюються з самим героєм, що палко бажає врятувати дітей від жорстокого дорослого світу, алюзії на притчу про блудного сина та міф про 12 подвигів Геракла, мотив ініціації, американський міф про невинного Адама тощо. Важливу роль відіграють імена та прізвища, адже символізують певні вчинки героїв, їх характер, покликання або вподобання. Завдяки цьому, твори відкриті до різноманітних припущень та висновків. Кожен читач, залежно від наявного рівня знань, може знаходити власні пояснення певної символіки.

У третьому розділі представлений план-конспект уроку, а також методичні рекомендації до проведення позакласного уроку за повістю Анни Гавальди «35 кіло надії».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білошицька Ю. Образ бунтівної людини в повісті Дж. Д.Селінджера "Над прірвою у житі" / Ю. Білошицька, Г. Ф. Бондаренко. // Полілог. – 2013. – №1. – С. 18–24.
2. Бологова М.А. Современные интерпретации жанра притчи: проблема жанровых номинаций, жанрового синтеза и отрицания жанра: критика и семиотика. 2013. – В. (18). – С. 209-224.
3. Бондаренко Г.Ф. Літературознавчі перспекції: компаративістська генологія. – Житомир : Вид-во «Полісся», 2014. – 240 с. Серія «Бібліотека кафедри теорії та історії світової літератури НН ІФЖ ЖДУ ім. І. Франка».
4. Бондаренко, Г. Ф. (2005) Притча як видова категорія. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. pp. 180-182.
5. Гавальда А. «35 кіло надії» [Електронний ресурс] / [пер. з рос. Є. Кашуба] – 2016. – Режим доступу: <http://metoduchna-palitra.blogspot.com/2016/02/35.html>
6. Галич О.А. Теорія літератури :Підручник для студ. філол. спец. вищ. закладів освіти / О. А. Галич [та ін] ; наук. ред. О. А. Галич. – Київ: Либідь, 2001- с.281-282
7. Гарачковська О.О. Еволюція жанру притчі в поезії Дмитра Павличка / О. О. Гарачковська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія. - 2015. - Вип. 16. - С. 19-21.
8. Гольтер І. М. «Голден колфілд як варіант “innosence” в американській літературі (за романом Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житі») // Мировая литература на перекрестье культур и цивилизаций . 2010. №2.
9. Гольтер І. М. Голден Колфілд як культурний герой (за романом Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житі») // Мировая литература на перекрестье культур и цивилизаций . 2012. №4.
10. Гольтер І. М. Поетика і символіка імен у романі Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житі» // Мировая литература на перекрестье культур и цивилизаций . 2011. №3.

11. Гольтер І. М. Роман Дж. Д. Селінджера "Над прірвою у житі" в контексті американського літературного мейнстріму ХХ століття / І. М. Гольтер // Від бароко до постмодернізму. - 2013. - Вип. 17(2). - С. 86-94.
12. Дашко Е.Л. Жанр притчи в современной литературе // XII Международные Севастопольские КириллоМетодиевские чтения : сб. науч. работ. Севастополь, 2018. С. 3–8 ; Габдуллина В. Евангельская притча в авторском дискурсе Ф. М. Достоевского : автореф. дис. ... д-ра филол. наук. Барнаул, 2008.
13. Денисова Т.Н. Історія американської літератури ХХ століття. – К.: Довіра, 2002. – с. 138-143.
14. Жилевич О. Притчево-аллегорическое мировосприятие и его художественная реализация в философском романе. // Государства Центральной и Восточной Европы в исторической перспективе : сборник научных статей по материалам III Международной научной конференции, Пинск, 30 ноября - 1 декабря 2018 г. / Полесский государственный университет ; под ред. Р.Б. Гагуа. – Пинск : ПолесГУ, 2018. – Вып. 3. – С. 252-256.
15. Измайлова М.А. Использование в Новом Завете притчевых структур в качестве средства воздействия на сознание слушателей / М. А. Измайлова // Лингвокультурология. — Екатеринбург, 2014. — Вып. 8. — С. 78-88.
16. Ильина М.Е. Структурно-семантические и композиционные особенности текста притчи (на материале американской литературы XVIII-XX веков): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Ильина Марианна Евгеньевна; Львовский ордена Ленина гос. ун-т им. Ивана Франко. – Львов, 1984. – 25 с.
17. Ільницький М.М. Дмитро Павличко : нарис творчості / М. М. Ільницький. – Київ : Дніпро, 1985. – 189 с.
18. Каспрук А. Жанр притчі в поезії І.Франка // Українська мова і література в школі. – 1978. – №8.

19. Клим'юк Ю.І. Функціональне значення притчі в українській літературі до початку ХХ століття / Ю. І. Клим'юк // Питання літературознавства. - 1995. - Вип. 2. - С. 42-52.
20. Козубенко Л. М. Проблема екзистенції героя у романі Дж. Селінджера "Ловець у житі" / Л. М. Козубенко // Молодий вчений. - 2017. - № 1. - С. 281-284
21. Кохан Р. "Самість – самотність – усамітнення": парадокси радості дитинства у повісті Анни Гавальди "35 кіло надії" / Р. Кохан // Султанівські читання. - 2017. - Вип. 6. - С. 185-195.
22. Кохан Р. А. "Автор – герой – читач": емоційні максими двох світів у повісті Анни Гавальди "35 кіло надії" / Р. А. Кохан // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Філологія. - 2017. - Вип. 76. - С. 246-250.
23. Краснов А. Г. Притча в русской и западноевропейской литературе ХХ века: соотношение сакрального и профанного: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук: специальности: 10.01.01 - Русская литература: 10.01.03 - Литература народов стран зарубежья (западноевропейская литература) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dspace.kpfu.ru/xmlui/handle/net/152106>
24. Кукулин И. « И говорил с ними ...» Три интервью о возрождении жанра притчи в современной литературе / TextOnly. 1999. Октябрь – ноябрь // [Електонний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vavilon.ru/textonly/issue2/parables.htm>
25. Кушнарева Л. И. Канонические и авторские притчи // Известия РГПУ им. А. И. Герцена, 2008. № 66
26. Литературный энциклопедический словарь / под. общ. ред. В.М. Кожевникова, П.А. Николаева. – М. : Сов. энциклопедия, 1987.
27. Літературний всесвіт. Приповісті Соломона / Дистанційний курс, 9 клас /Тема 1. Література Київської Русі / Перекладна література / Біблія /

- Старий Заповіт // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://sites.google.com/site/literaturnijvsesvit/assignments/-1/perekladna-literatura/biblia/starij-zapovit/pripovisti-solomona>
28. Луков В.А. Принцип философізма в літературі 20-го століття. Лит: Луков Вл. А. Історія літератури: Зарубежна література від історії до наших днів / 6-е вид. М., 2009.
29. Мельникова С.В. Притча як форма вираження філософського змісту в творчості Л. Н. Толстого, Ф. М. Достоєвського, А. П. Чехова : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Софія Володимирівна Мельникова. – Москва, 2002.
30. Місник Ю.Ю. (2006) Літературна притча: нові межі розуміння. ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка (26). pp. 180-183.
31. Моїсєєва І.Ю. Притчи як засіб розвитку ціннісних орієнтацій студентів / Моїсєєва І. Ю., Нестєрова Т. Г. // Сучасні проблеми науки і освіти: електрон. наук. журнал, 2017. - № 4 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=26665>
32. Остапенко В.А. Особливості жанру притчи в сучасній літературі / Міжнародний шкільний науковий вісник. – 2017. – № 4.
33. Полицовська Л. Притча // Енциклопедія Кругосвіт: Універсальна науково-популярна онлайн-енциклопедія // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rnbo.khb.ru/files/cor/1755.htm>
34. Поліщук Л.В. Урок позакласного читання «35 кіло надії» А.Гавальда. Освітній портал / На урок // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/urok-pozaklasnogo-chitannya-35-kilo-nadi-a-gavalda-154178.html>
35. Риженко М.В. Методична розробка «Складність людських стосунків у сучасному світі (Дж.Д.Селінджер. Роман «Ловець у житті»)». Освітній портал / На урок // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

- <https://naurok.com.ua/skladnist-lyudskih-stosunkiv-u-suchasnomu-sviti-dzh-d-selindzher-roman-lovec-u-zhiti-2150.html>
36. Смолякова С.В. (г. Екатеринбург, МОУ СОШ №200). Притчевое начало в литературе 19-20 века: трансформация жанра, 2011
37. Стеценко Е.А. Американская литература начала 20 века // История литературы США. Том 5. // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://american-lit.niv.ru/american-lit/istoriya-literatury-ssha-5/stecenko-amerikanskaya-literatura-nachala-hh.htm>
38. Тараненко Л.І. Структурно-фабульні особливості побудови тексту притчі / Л. І. Тараненко // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер.: Філологічна. - 2013. - Вип. 38. - С. 228-233.
39. Усна народна творчість / Притчі // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/ukrainskipismennikierofeeva/usna-narodna-tvorcist/-43-pritci>
40. Bean, T. Using young adult literature to enhance comprehension in the content areas // Curriculum and Instruction Department University of Nevada, Las Vegas 1120 East Diehl Road, Suite 200 Naperville
41. Cambridge Dictionary // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dictionary.cambridge.org/ru/%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8C/%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9/parable>
42. Drive THRU History. Parables in the Ancient World and the Gospels // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drivethruhistoryadventures.com/parables-in-the-ancient-world-and-the-gospels/>
43. Ichiko T., Fletcher, Stewart A. and Maeno, Naoaki. "Fable, parable, and allegory". Encyclopedia Britannica, 2 Jan. 2019.
44. Jaromin J. A Parable in Greek-Roman, Old Testament and rabbinic literature. Scriptura Sacra, Vol.18 (2014).

45. Lapaire J.-R. Parabolic thinking: story as mental instrument . Marie-Hélène Fries. *Métaphore et Anglais de spécialité*, Collection Travaux 20.25, pp.21-44, 2005.
46. Literary Terms. 1 June 2015. Web. 3 Nov. 2016. // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://literaryterms.net/cite-us/>
47. Salinger J.D. *The Catcher in the Rye* // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=12999>
48. Sheybani A. How to write a Parable // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://annsheybani.com/how-to-write-a-parable-2/>
49. Solomon A. “Materialist Girl: The Good Person of Szechwan and Making Gender Strange,” in *Theater*, 1994, Vol. 25, no. 2.
50. *The Writer’s Dictionary*. What is a Parable? Definition, Examples of Parables in Literature // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://writingexplained.org/grammar-dictionary/parable>
51. Walworth T. *The Parable of the Sower*. A review, June 01, 2012. // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.slideshare.net/tylerwalworth/the-parable-of-the-sower-13162620>
52. Wollacott M. What is a modern parable? // *InfoBloom* – January 26, 2021 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.wisegeek.com/what-is-a-modern-parable.htm>

ABSTRACT

The works of Jerome David Salinger and Anna Gavalda are popular objects of literary research. Despite the fact that Jerome David Salinger and Anna Gavalda are authors from different cultural backgrounds and belong to different generations, their works, in general, share a number of common characteristics. In this bachelor's thesis we have analyzed the artistic indications of the parable in the stories and discovered new meanings. This study proves that the application of the poetics of parables in works requires book lovers to actively use the components of analytics, evaluate the knowledge gained in life, project them on the experience of society, in other words, the possibility of the existence of different considerations and conclusions, the denial of unambiguity.

In the first chapter of the thesis, addressing the work of Alisa Solomon, Ann Sheybani, Joanna Jaromin, Mark Wollacott, Teiji Ichiko, Tyler Wolworth and others., we considered the history of the genre of parables, its modern modifications and functionality in American and French literature, the concept of parables. A parable is a short instructive story about an event in the form of an allegory. Of all the literary genres, it most closely resembles a fable, from which it differs in the absence of a pronounced morality at the end. The first parables appeared in the East. They were a collection of conversations between teachers and students and were designed not only to transfer some knowledge and experience, but also to awaken the habit of independent search for truth, spiritual immersion in the world of important issues of human existence. Modern literature departs from the genre of parable in its purest form, but it occurs as an insert in the structure of postmodern works. The use of a parable helps to resolve or, conversely, create a conflict in a work of art, expands the scope of the text, bringing the problems posed in it to the universal plan.

In the second chapter we explored the signs of parables, as well as the specifics of their embodiment in the works. First of all, the authors introduce a moral experiment, during which the characters go through a series of tests, learn to

overcome individual, family and social problems, grow up and find their true purpose. In addition, the combination of a large number of events with limited time, actually complicated space-time, exacerbates the situation in which Golden is, but at the same time, helps readers to show empathy for the hero. Gregoire's nervousness and depression increase through the synthesis of the positive and negative spaces in which he is located. Also in the stories are many biblical symbols and mythologism, including the Christmas motif, Caulfield's religious reflections on Jesus Christ and the apostles, allusions to the parable of the prodigal son and the myth of the 12 labours of Hercules, the motive of initiation, the American myth of innocent Adam and others. Moreover, names and surnames play an important role, because they symbolize certain actions of the heroes, their character, vocation or preferences.

The third chapter provides the plan and guidance notes for a lesson in extra-curricular reading based on Anna Gavalda's story "35 kilos of hope".

The thesis consists of the introduction, three chapters, conclusions, references and abstract.